אור המאיר — נצבים

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ור"ת "אתם "נצבים "היום תיבת אנ"ה ונראה ע"ד דאיתא במדרש ה' צלך מה הצל הזה כשאתה בוכה הוא בוכה נגדך ואם אתה שוחק משחק נגדך כך הקב"ה הוא כבחי' הצל ע"ש כי באמת זאת עיקר תורת עבודתינו עם פרטי עובדותינו מקטן ועד גדול באתערותא דלתתא ככה אתער לעילא ועיין בדרוש שיר השירים בארתי פ"ה כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ואיתא בד"א התפוח הזה אין לו צל לפיכך הכל בורחים הימנו כך ברחו כל האומות מעל הקב"ה בשעת מתן תורה אבל אני בצלו חמדתי וישבתי ולכאורה סוף דברו סותר ראש דברו באומר אין לו צל ולפיכך ברחו הימנו ואח"כ אמר אבל אני בצלו חמדתי וישבתי ואיה איפוא הצל לישב תחתיו כיון שאין לתפוח שום צל ויובן על דרך מדרש הנ"ל ה' צלך בא היחוד דייקא לעם קרובו ישראל הוא בבחינת צל אשר בפרטות עובדותיהם מעוררים דוגמתם למעלה לשלול זולת עמים סר צלו יתברך מעליהם ואינם פועלים כלום בהתעוררותם ככה לעילא ושפיר דרשו במ"א התפוח הזה מוסב על הקב"ה אין לו צל ולפיכך ברחו האומות בשעת מתן תורה להם דייקא אינו נעשה צל להתעורר דוגמתם לאפוקי אנו בנ"י חלק אלוה ממעל ובנענע הענף ככה מתנענע בשורש ולפיכך בצלו חמדתי וישבתי והנה זה הנאמר למעלה נוהג עתה טרם ביאת הגואל ויבואו ימים המקוים לנו משומר ישראל אבל לעתיד כתיב אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' וידעו בגוים שמו הנורא ויתפשט גם בהם השגת אלהות אמנם בודאי יש הפרש גדול בין השגת עם קדוש ישראל את גדלות אלהות להשגתם של האומות והיינו בבחינת ארציותם המבואר לנו למעלה אשר חכמים הגידו ארץ ישראל גבוה מכל הארצות הכוונה אפילו ארציות של ישראל שהקב"ה מלובש שם בהסתרה גם שם להם חק ומשפט להשיג אלהותו ורוממותו ית' ולכן אינם בורחים ומתפרדים בפנימיות מחשבתם מאתו יתברך אפי' כמעט רגע כי אפילו מבחי' הסתרה משיגין התלבשותו לאפוקי ארציות הגוים מעשיהם זר ונכריה עבודתם כבהמה הרדופה למלאות תאותה הבהמית וזה הגורמת שנפרדים ובורחים מעל הקב"ה מול זה בא הרמז בתורה את"ם נצבי"ם היו"ם כלכם לפני ה' אלהיכם מורה באצבע מעלת עם ישראל המעולה והמובחרת שלא נגרע מעבודתם שום דבר והכל שייך אל התורה ועבודה ונצבים תמיד לפני ה' בסוד פנימית מחשבתם הגם שנדמה ונראה בהסתרת פנים מהם באמצעות התלבשות המדריגות עכ"ז האמונה תקוע בקרבם כאלו נצבים לפני פנימו המאירים והבהירים כי גם בבחינת הסתרה גופא משיגים התלבשותו כנזכר לעיל כמ"פ לשלול או"ה נעדר מהם מעלה מובחרת כזאת ואפי' לעתיד בהיות להם שפה ברורה לקרא בשם ה' מעלות עם קדוש נעדר מהם להבין ולהשיג התלבשותו ית' אפי' בהסתרה וסתר המדריגות כי אם ישאלו לישראל אנה פנה דודך ונבקשנו עמך את פנימו המאירים. והרמז במלת אנה פנה דודך נוטריקון אתם נצבים היום כולכם לפני ה' ואין לכם שום מונע מהסתכלות פניו המאירים ויודעין ומשיגין דלית אתר פנוי מניה רצוננו ג"כ לראות את מלכנו כמוכם כמונו וזהו ששואלין מלת אנ"ה אתם נצבים היום כולכם לפני ה' ודו"ק:

או יאמר אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ופירש"י לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס וכו' לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרזם ולהבין כי הנה איתא קודם שנברא העולם היה שמו סתום בגווי' והכוונה כל פרטי השמות והכנוים היו כמוסים בעצמותו כי אין מלך בלא עם ועל מי מקדושים יכנה תואר שמותיו הקדושים והכנוים ואנו אומרים המלך המרומם לבדו מאז המשובח והמפואר והמתנשא מימות עולם והכונה טרם שנתפשטו ימות עולם שאנו בהם היה הוא ושמו סתום ואין עילה להשיג עילתו ונקרא אז רק בתואר המרומם היות שהוא מרומם על כל רמים משא"כ לאחר שנתלבש אלופו של עולם בז' ימי הבנין ונשתלשלו ממדריגה למדריגה עד עולם עשיה משתנים תואר שמותיו וכנויו מצד פעולותיו ולערך הפעולות ככה נקרא בשם אם נוהג עם בריותיו במדת החסד נקרא אל ובמדת הרחמנות נקרא רחום וחנון וכדומה ממדותיו הקדושים שמתלבש בהם לצורך עם קרובו ישראל ולפעמים נקרא משובח ולפעמים נקרא מפואר ולפעמים מתנשא לערך פעולותיו שנוהג עם בריותיו. מעתה תאיר עיניך שאנו אומרים המלך המרומם לבדו מאז כלו' קודם שנתלבש אלופו של עולם בז' ימי הבנין נקרא רק המרומם ואינו משתנה בתואר כנויו המשובח והמפואר והמתנשא מונה שלשה תוארים לכנותו יתברך מאין קנה ככה מימות עולם כלומר מכאן מזה"מ הנקראים ימות עולם ימים הקדמונים שעוה"ז נמשך משם מכאן משתנה בשם ונקרא לפעמים משובח ולפעמים מפואר ולפעמים מתנשא כמבואר וכבר זכרתי מה שאנו אומרים אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא הכוונה אפי' קודם בריאת העולם כבר מלך בסוד מלכותו הכמוסה בעצמותו וההפרש של אז משל עתה אחר שברא ויצר קנה שם מלוכה לעצמו כי אין מלך בלא עם ועל מי יכנה לקרא שם מלוכה ולזה אומרים לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא קנה שם קדוש לעצמו למלוך על ישראל עם קרובו ונקרא מלך ישראל כלל זה נקוט בידך היות עיקר תכלית הבריאה בכדי שיתפשט נהוריה על כל בריה ובגין לאשתמודע ליה ולאשגא ליה בכל אבר ואבר וכל מה שברא בעולמו לא ברא אלא לכבודו והכל בשביל קלוסו ואנו בני ישראל מובחר הברואים מוחא דאגוזא בחר לה יה אל התורה והעבודה ליחדו בעולמו ולדרוש יחודו ואחדותו מכל מה שבא לכלל בריאה שיגיע לו צד קילוס ושבח להשיג משם חכם הפועל שפעל ככה בעולמו הכל בחכמה ותבונה ואין שום דבר בעולם לבטל ח"ו להשכיל לדעת דלית אתר פנוי מיניה וכמו שזכרתי למעלה בשם השל"ה שביאר ע"פ ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה להיות שאין מי להשיג אורות עליונים כי אם אדם התחתון הנברא בצלם אלהים עיקר בריאתו עם תכונות מלא קומתו לדמות הצורה ליוצרה עם פנימיותו וחיצוניותו המורים אורות עליונים ובהירים כמ"ש מבשרי אחזה אלוה וכיון שכן אנו מכנים כביכול ליושב על כסא דמות כמראה אדם להיות אדם הוא המשיג ליושב על הכסא עליו מלמעלה ואתה תחזה ראשית הבריאה נאמר בתורה שם מלא על עולם מלא שלא ביחוד על עם ישראל דייקא רק על כללות העולם ולא נקרא עדיין על מי נקרא אדנותו ומלכותו רק אח"כ במעמד הקדוש בהכנתם לקבלת התורה ונעשה משם אלהים סתם אלהיך וכמו דאיתא בזוהר חדש ורזא דמלה בשיעורא דאתוון ם סתומא כשיעורא דך' פשוטה עיין בפרשיות הקודמות שם הרחבנו ביאור אלה הדברים ודוד המע"ה רמז בנעים זמירותיו זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל עיין בדרוש שבועות ותוכן הדברים זה ההר אשר חמד אלהים לנתינת התורה מהותו מוכן ומעותד לפני משמעו קודם כלומר טרם שנעשה משם אלהים סתם שם מלא על עולם מלא נעשה אחר כך בקבלת התורה אלהי ישראל ביחוד עליהם דייקא ולא על זולתם והנה עתה בהגיע ימים האדירים קודם ראש השנה חוזר למציאות הראשון כמו שהיה קודם בריאות העולם וכמו שאנו אומרים זה היום תחלת מעשיך ואותיות בראשית צירוף בתשרי חסר א' מבראשית כנזכר בתיקונים וכמו שאנו עתידין לבאר לקמן בדרוש ראש השנה ובתשרי נברא העולם ממילא בכל שנה ושנה חוזר למציאות הראשון עם כל פרטי הבחינות כאשר מאז ראשית הבריאה טרם שנברא אדם על הארץ לעבוד את האדמה ולקבל עליו מלכותו ואדנותו ממילא היו פרטי תואר שמותיו וכינויו כמוסים בעצמותו ככה עתה קודם ראש השנה התחדשות בריאות העולם מחדש אזי אותן השמות ותואר הכינוים שעתידין להתגלות בשנה הבאה באמצעות כשרון פעולת נשמות הצדיקים המה עדיין כמוסים ג"כ בעצמותו וגם עתה קודם ר"ה חוזר למציאות

בריאות שמים וארץ שנבראו בשני שמות הוי"ה אלהים שם מלא על עולם מלא ולא ניכר עדיין על מי ביחוד כ"א בהגיעם ליום הכסה אז כחם בפיהם בתיקוני תפלתם וסדר תקיעתם להמליך עליהם מלכותו ואדנותו לייחד עליהם מלכותו יתברך להקרא אלהיך ביחוד ולכן תוקעין עתה בר"ה כמשפט המלך עם העם ביום שממליכין אותו תוקעין לפניו לומר יחי המלך ככה הענין בראש השנה לו משפט המלוכה להמליך אותו ית'. מחדש לקבל עלינו עול מלכותו זולת משנה שעברה ולעשות משם הוי"ה אלהים סתם שם אלהיך ליחד המלוכה עליהם לכן תוקעין בשופר לפני המלך הוי"ה לומר יחי המלך וכ"ז אי"ה יתפרש בדרוש ר"ה ע"ש. מול זה בא הרמז בתורה אתם נצבים היום כלכם להודיעם עמידתם ומצבם לפני המקום שעומדים עתה קודם ראש השנה שענינם הוא כמו אז טרם ראשית הבריאה היו כל השמות והכנוים כמוסים בעצמותו ית' כי אדם אין בארץ לעבוד אותו ית' ולהמשיך מלכותו להקרא בשם מלך ישראל לייחד שם מלא על עם ישראל ביחוד ככה אתם נצבים היום כלכם לפני משמעו קודם הוי"ה אלהיכם כלומר עדיין לא נתייחד מלכותו ואדנותו להקרא ביחוד עליכם כ"א תולה ועומד עד יום הכסה ר"ה שאז תקבלו עליכם עול מלכות שמים שלימה ותגרומו לייחד שם מלא עליכם באמצעות תפלתכם ותקיעתכם התחדש המלוכה מחדש כאלו היום נהיתה לו לעם והוא נעשה לכם לאלהים עש"ה בני אתה אני היום ילדתיך היום בראש השנה ילדתיך מחדש כי נעשה האדם בריה חדשה לערך הכנת לבו לקבל עליו עול מלכותו ביתרון שאת משנה שעברה נפשו יודעת מאוד שלערך מעשיו אין שם מלוכה יקרא עליו לערך מעשיו שפעל ועשה כל השנה ואין פחד אלהים לנגד עיניו ועתה תוהה על הראשונות לבלתי עשות כמעשהו הראשון משנה שעברה בכדי ליחד עליו שם המלוכה ומשם מלא נעשה אלהיך ונמצא בהיות כן בכסה ליום חגינו נראה הענין כאלו יוצאין ישראל מפרנס לפרנס מוסב על הקב"ה הזן ומפרנס לכל בטובו מזון הרוחני והגשמי יוצאין עתה בר"ה מפרנס של שנה העבר ויודעים נאמנה שלא קבלו עדיין עולו עליהם כראוי ונכון ומעשיהם מוכיחים עליהם מסתמא לא היתה קבלת מלכותו עליהם בשלימות ולכן נפשם חפצה מאד עתה בר"ה לקבל עליהם עול מלכותו ביתרון אור ושאת להמליכו מחדש כאלו הוא יתברך נעשה פרנס אחר מעתה תחזה עיניך מישרים שפירש"י ברוח קדשו לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס לפיכך עשה אות' מצבה כדי לזרזם וביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כסה ליום חגינו בר"ה להמליך מלכותו עליהם מחדש בכדי שיקרא מלך ישראל וגואלו כמבואר ודוק כי עמוק:

אמנם יאמר נא ישראל כי קשה עליהם המעשה אשר יעשון הדרך אשר ישכון אור ובלתי אפשרי לייחד עליהם אדנותו ומלכותו ביחוד כ"א בקיום כללות התורה ומעשה המצות הכתובים ואיה איפוא המקום לזכות לבהירות התורה הארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים וגם יש כמה מצות שאינם שוים בכל אדם מצות כהונה לכהן ומצות לוים ללוי וכדומה וגם יש מצות התולים בארץ וכדומה לזה בא אדון הנביאים להבינם בטוב טעם לומר כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא ורמז להם מצוה הזאת על כללות התורה מבראשית ועד לעיני כל ישראל יכול האדם לקיים בבחי' עצמותו אפי' בהסגר את עצמו בחדרי חדרים כ"א כלה לא יראה וישיג אפס קצת יראה וישיג איזה בחי' סוד המצוה אשר במקומה ושמה כללות המצות המה אחדין דלא מתפרשין וגם כללות נשמות ישראל במקומם המה אחדות א' חלק אלוה ממעל קומה שלימה מראש עד עקב ומה שיש בכלל יש בפרט ויכול לקיים איזה בחי' מפרטי המצות התלוים בארץ או בכהן וכדומה כשלומד אותה ומקשר פנימיות מחשבתו לשורש השרשים עומד לו כאלו קיים אותה ובפרט עתה בר"ה עת תשובת השנה בהתאספם יחד שבטי ישורון באחדות גמור להמליך עליהם מלוכה מחדש וכמו שנתיחדו בענפים ככה נתייחד בשורשם ובאמצעות כללות ישראל ואחדות לבבם נתקיים ביניהם כללות התורה ומצותיה וזהו כ' המצוה הזאת מוסב על כללות התורה הנקראת זאת התורה אשר אנכי מצוך היום דייקא בראש השנה כנרמז בפתיחת הענין אתם נצבים היום שקאי על ר"ה לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא וצריך להבין כפל לשונו היינו הפלאה היינו הרחקה וגם תיבת ממך לכאורה מיותר ומה היה המקרא חסר באומר לא נפלאת ולא רחוקה ולכל הפחות מהראוי לכתוב תיבת ממך לבסוף ולא להפריד בין הפלאה להרחקה וע"פ דרכינו יתפרש שפיר כי תיבת ממך כמתרץ על טענותם העצומה איך אפשר לקיים פרטיות המצות כנזכר לזה מורה באצבע לא נפלאת היא ממך דייקא להיותך עולם קטן קומה שלימה מוכרח להיות בפנימיות כל הבחי' שיש בפרטיות בפועל ישנה בפנימיותו בכח ויכול לילך בכח ההוא לקיים כללות התורה מבראשית ועד לעיני כל ישראל בסוד פנימיות מחשבתו כנזכר ולזה בא תיכף מלת ממך לתיבת נפלאת וגמר אומר ולא רחוקה הוא מוסב על היום אשר אנכי מצוך היום שקאי על ראש השנה היום דייקא לא רחוקה היא כי כללות התורה וקיומה תולה בקירוב וריחוק לבות בני ישראל ועתה היום דייקא לא רחוקה היא וכמו שנתקרבו הענפים למטה ככה נתקרבו בשורשם מקום אחדותם בתורה עלאה ובזה מובן לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו ופירש"י שאילו היתה בשמים היית' צריך לעלות אחריה וללמדה ולכאורה הרי זה מעיקר האמונה להאמין תורה משמים אמנם להורות האמור שכללות התורה והמצוה הכתובים בהם המה בכח במלא קומת האדם ומה שיש בים החכמה ישנה במלא קומתו ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו ולבד מזה אורייתא וישראל חד אינון וכל אחד מישראל יש לו אותיות בתורה כנזכר בפרשיות הקודמות להדורש מקומן וזה הרמז לא בשמים היא לבד לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו שאלו היתה בשמים ואתה על הארץ נפרד ממנה היית צריך לעלות אחריה וללמדה. וכן אמרו:

ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנ'. והכוונה נודע מה דאיתא בזוהר ע"פ בעבר הנהר ישבו אבותיכם ובארנו מזה בדרוש של פסח ע"ש ותוכן הדברים בעבר הנהר ישבו אבותיכם האי נהר אשתמודע כינוי לעולם הבינה שמה ישבו אבותיכם מעולם ואקח את אביכם ואולך אותו בכל ארץ כלומר משם לקחתי מדות אבותיכם והלבשתי אותם בכל ארציות מרום המדריגות עד הנמוכים שבמדריגות יש שם התלבשות המדות השיג משם אלהותו יתב' ע"ש וככה הענין בתורה הקדושה שצוה לנו משה נשתלשלה ונתפשטה מרום מעלתה הגבוה והרמה עוצם בהירותה עד עולם העשיה ואין לך שום דבר בעולם שלא יהיה לשם התלבשות אותיות התורה מכללות העולם ומלואה רושם תורה ובאמצעות התלבשותם הגשמי יכול להשיג במושכלות ובהירות התורה וזהו הרומז שאמר אדון הנביאים ולא מעבר לים הוא כלומר למעלה מעולם הבינה מה שאין רעיון לבות בנ"א יכול לתפוס מצד עוצם בהירותה לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו לא כן הדברים כי קרוב אליך הדבר מאד ותיבת מאד מורה שאין לך קורבה גדולה הימנו כי בכל מקום בואו ובאשר הוא שם שמה לו חק ומשפט לראות אותיות התורה ואדרבא באמצעות הגשמיות יכול להשיג בעולמות עליונים כי זה תכלית הבריאה וכל מה שיש ביבשה יש בים ולזה גמר אמר בפיך ובלבבך לעשותו ורמז בפיך מהמותר לפיך היינו אפילו מתענוגי אכילה ושתיה גם שם יכול לראות אותיות התורה כנז' ויחזו את אלהים ויאכלו וישתו והכלל מכל דבר בעולם יכול האדם לחבר בחינות שתי תורות שבכתב ושבעל פה המבואר לנו לעיל שהמה שתי בחי' אותיות המחשבה והדבור וזהו בפיך ובלבבך לעשותו ופירוש רש"י תורה שבכתב ושבעל פה התולה בפיך מורה אותיות הדבור ובלבבך אותיות מחשבה ודו"ק: